

Inledning

ÄR DET MÖJLIGT att tala om sex när alla kommer till samtalet från så olika håll?

Under många år höll jag kurser om sexualitet för studenter. Från början var ålderskillnaden mellan mig och den genomsnittlige studenten runt tio år. Det sista året hade generationsgapet ökat till trettiofem år!

Inför varje nytt år ställde jag mig förstås frågan: Kommer jag att kunna kommunicera med dagens ungdomsgeneration? Kommer vi ens att kunna förstå varandra? Vad har våra liv egentligen gemensamt?

När jag stod inför en ny klass visste jag att vi kommit dit med väldigt olika erfarenheter. Var och en av oss bar på en ryggsäck med för oss unika erfarenheter av relationer och sex. För några var sex ganska okomplicerat och en positiv kraft och glädje. I den andra änden av skalan var sex nedsmutsat och för vissa förknippat med smärta och skam efter övergrepp och tvång. För somliga var intresset för sex mer begränsat och fokus i livet låg på andra områden, medan det för andra fanns en besatthet och ett beroende av sex. Några kom med många olika sexuella erfarenheter, andra med få eller inga erfarenheter alls vid sidan om den egna sexualiteten. Och framför tavlan stod jag, en efter hand alltmer medelålders man som hade sin ungdomstid på 1970-talet och som varit gift med samma kvinna sedan augusti 1982. Med andra ord, hopplöst läge – eller hur?

Ändå gjorde jag samma erfarenhet varje år – vi fick kontakt. Det gick att i tillräckligt hög grad förstå varandra.

Egentligen visste jag det redan från början. Jag har haft förmånen att läsa texter från många olika människor, från många olika kulturer och från många olika tidsepoker, och jag vet att det går att bygga broar över alla dessa avstånd som separerar mig från dem. Jag säger inte att det är enkelt. Det finns många möjliga missförstånd längs vägen, men vad jag säger är att kommunikation är möjlig. Det är därför vi fortsätter att studera tänkare som Buddha från Indien på 800-talet f Kr, Platon från Grekland på 400-talet f Kr och Jesus från Israel på 30-talet (e Kr!). Det är därför vi försöker förstå oss på sexuella vildhjärnor och äventyrare som Casanova från Italien och markis de Sade från Frankrike under det omvälvande 1700-talet. Det är därför vi studerar vad psykologer på 1900-talet har sagt om sex, som Sigmund Freud från Österrike eller amerikanska forskare som Masters & Johnson och Alfred Kinsey. Vi håller ofta inte med dem, men vi menar att vi faktiskt kan förstå vad de säger.

När vi möter en annan människa är det inte ett UFO vi möter. Det är just en annan människa, och därmed delar vi den mänskliga existensens grundvillkor. Vi är människor på samma planet, och på insidan av oss själva har vi trots alla våra olikheter ändå kontaktpunkter. Därför är det meningsfullt att tala med varandra.

Jag vet inte vem du är som läsare, vad du har i din ryggsäck eller vad som är dina utgångspunkter i livet. Men jag vet att vi har vår mänsklighet gemensam och att vi därför kan föra dialog med varandra. Längtan efter kärlek delar vi, eller hur?

Mitt perspektiv är oundvikligen mannens perspektiv. Manlig sexualitet är den enda form av sexualitet som jag känner till inifrån. Den känner jag å andra sidan till ganska väl! Kvinnlig sexualitet känner jag förstås också till, men på ett annat sätt.

Den amerikanske författaren Carl Sandburg har sagt: "Det bor en örn i mig som vill sväva högt i skyn och en flodhäst i mig som vill vältra sig i leran." Sex är alldeles för vackert och viktigt, för ömtåligt och skört och samtidigt för komplicerat och destruktivt för att det

ska vara ett område i livet som vi lägger i skugga och slutar reflektera över. Som de berömda orden från Sokrates lyder: "Det oreflekterade livet är inte värt att leva".

Under skrivprocessen har jag haft en dubbel målgrupp. Jag hoppas boken ska hjälpa dig som redan har en kristen livssyn att fördjupa din förståelse både av kulturen som vi har runt omkring oss och av Guds tanke med kroppen och sexualiteten. Samtidigt hoppas jag att du som inte är kristen och är nyfiken på vad kristen tro säger – eller kanske bara vill förstå den egna kulturens historia – ska ha nytta av vad jag skriver. Kristen tro är ju trots allt den grundläggande tankeströmningen i den västerländska kulturen, även om det i dag är en strömning som vi valt att avskärma oss från och göra revolution mot.

Boken som du håller i din hand är en apologetik för sex. Ordet apologetik kommer från det grekiska ordet *apologia* som betyder försvaret. Min definition av apologetik är *förklara och försvara* – förklara innehållet och försvara sanningshalten i en viss övertygelse. I det här fallet handlar det om den kristna tron. Målsättningen är alltså att förklara den kristna synen på sex – vad den innebär – och ge argument för dess sanning – visa vilka skäl det finns att bejaka den som god och sann.

Strukturen är enkel. Del 1 är en samtidsanalys, där jag beskriver den sexuella revolution som vår kultur genomgått, vad som är revolutionens historiska rötter och vilka konsekvenser den har fått. En utmaning i det arbetet har varit hur öppet jag ska skriva om detta. En del saker gör vi väl i att ignorera i stället för att dra fram dem i ljuset och exponera dem för alla. När kvällstidningarna har löpsedlar som skriker ut: "Så lätt går det att hitta bombrecept på nätet" – och därmed vägleder människor till information om hur man gör hemmagjorda bomber – kan ju vän av ordning tänka att det hade varit bättre att titta ihjäl det faktum att det finns bombrecept på nätet. Nya testamentet säger dessutom om sexuell omoral att "sådan ska det inte

ens vara tal om bland er”,¹ vilket väl indikerar att tystnad bör vara vår strategi. Nej, vad Paulus talar om är att vi som kristna inte ska *leva* i sexuell omoral eller i vårt tal *trivialisera den*. Men han stänger inte dörren för en kristen kulturanalys.

När det gäller den sexuella revolutionen har den genomsyrat vår kultur på ett sådant sätt att dess konsekvenser redan är uppenbara. För en yngre, digital generation är den en del av det vardagliga livet. Därför hjälper det inte någon att den kristna kyrkan är tyst. Därför har jag valt att skriva så öppet och rakt som möjligt.

Del 2 är bokens kärna och utgörs av en presentation av den kristna synen på kropp, kärlek och sexualitet.

Del 3 ställer ett antal konkreta följdfrågor och diskuterar väsentliga invändningar som vår kultur reser mot den kristna sexualsynen.

Bokens argument är kumulativt, det vill säga *successivt adderande*. Det betyder att det är den sammanlagda tyngden av ett antal argument och resonemang som har övertygat mig. Självklart ska de enskilda argumenten också provas var för sig, men det är helhetsbilden som är bokens poäng. Det handlar om att jämföra och utvärdera två olika perspektiv – den sexuella revolutionen och den kristna tron – när det gäller kärlek och sexualitet. Man kan förstås läsa de olika kapitlen frikopplade från varandra och nicka instämmande eller grymta avståndstagande till det som man läser, men det är först när man läst boken som helhet som man egentligen kan ta välgrundad ställning till den. I inledningen till sin bok om treenigheten säger Augustinus några ord som jag gärna gör till mina:

Kära läsare! Närhelst du är viss om något så som jag är, fortsatt framåt med mig. Närhelst du tvekar, sök tillsammans med mig.

1. "Otukt och annan orenhet eller själviskhet får det inte ens vara tal om bland er, det anstår inte de heliga. Inte heller oanständigt och tanklöst eller lättsinnigt tal – sådant passar sig inte – utan bara tacksägelse till Gud" (Ef 5:3-4).

Närhelst du upptäcker att du har gått vilse, kom tillbaka till mig. Eller om jag själv har gått vilse, kalla mig tillbaka till dig. På så sätt kan vi vandra längs kärlekens väg tillsammans medan vi styr färden mot honom om vilken det sägs: "Sök alltid hans ansikte."²

Mitt perspektiv utgår från två hörnstenar. Om jag får lov att tala "teologiska" bygger det både på den *allmänna uppenbarelsen* och den *särskilda uppenbarelsen*. Vad betyder det?

På vanligt språk innebär det att jag utgår från vår gemensamma verklighet, den som vi alla delar som människor. Det gäller både den yttre fysiska verkligheten runt omkring oss och den inre upplevda verkligheten hos oss själva som människor. Jag vill alltså ta sinnen, förnuftet, samvetet och den mänskliga erfarenheten på allvar. Detta är den *allmänna uppenbarelsen*. Samtidigt vill jag lyssna in de bibliska texterna – som utgör den visdom som alla kristna traditioner har gemensamt – och ta vägledningen där på allvar. Vi som kristna ser Bibeln som kommunikation från Skaparen till oss som skapade varelser. Gud har uppenbarat sig för särskilda människor, vid särskilda tidpunkter och på särskilda platser, därav uttrycket den *särskilda uppenbarelsen*. I både handling och i ord har han visat mer av vem han är och vad han vill än vad som är möjligt för oss att avkoda från naturen.

Kristen tro är inte blind auktoritetstro. Vi kan förvänta oss att den allmänna uppenbarelsen (skapelsen) och den särskilda uppenbarelsen (Skriften) ligger i samklang med varandra, att deras röster överlappar varandra och kan bekräfta varandra. Den Gud som har skapat världen och människan är samma Gud som har uppenbarat sig i historien och gett oss Bibeln. Kristna förväntar sig därför att finna samklang mellan "the world and the Word", mellan skapelsen och Skriften. Därför är det alltid legitimt att fråga efter ett "Varför?" i kristen tro. Tyvärr har detta inte alltid tillämpats bland kristna.

2. Augustinus, *De Trinitate* 1:5.

Khloe Kardashian, medlem av den numera världskända dokusåpafamiljen, har sagt: "Jag gick i en katolsk skola, och de sade bara att vi inte skulle ha sex, men de förklarade aldrig varför." Samma sak kan många från en protestantisk bakgrund vittna om. Det är lika ohälsosamt och obiblskt var det än förekommer.

Någon har skämtsamt sagt: "Jag gör vad rösterna i mina kalsonger säger åt mig att göra." Det kan man skratta åt men knappast bygga ett lyckligt liv på – än mindre en hälsosam kultur. Vi behöver lyssna in fler röster, och vi behöver ett öppet och inträngande samtal om synen på sex. Ljuvligt och sjaskigt blandas i mänsklig sexualitet. Kärlek och själviskhet ligger sällan närmare varandra än på detta område. Därför behöver vi prata mer med varandra om sex.

För att ett sådant samtal ska bli meningsfullt, måste vi göra upp med vår samtids banala förståelse av kärlek som bejakelse – alltså att älska någon innebär att bejaka allt vad de säger eller gör. Men det har väldigt lite med kärlek att göra! Att visa kärlek är att bry sig om och engagera sig för en annan person. Det innebär att man tar den personen på allvar och därför inte bara bejakar och instämmer i allt. I stället ifrågasätter och utmanar man den andre om personen är på väg åt fel håll. Att bara jamsa med är inte kärlek, det är att trivialisera det mänskliga livet. Som Paulus säger om kärleken i Första Korinthierbrevet 13: "Den finner inte glädje i orätten men gläds med sanningen."³

Jag har inget behov av att *fördöma* någon. Min målsättning är att *bedöma* frågor som har med sexualitet att göra. Som kristen är jag djupt påverkad av berättelsen om den sexuellt komprometterade kvinnan som släpades fram inför Jesus. Hans ord till sin tids skriftlärda och fariséer gäller fortfarande: "Den av er som är fri från synd skall kasta första stenen på henne." Det finns helt enkelt ingen möjlighet för mig att börja kasta stenar! Jesu ord till kvinnan gäller också

3. 1 Kor 13:6.

i dag: ”Inte heller jag dömer dig. Gå nu, och synda inte mer.”⁴ Det är i den andan som jag vill föra samtal med dig som läsare.

Bokens titel är hämtad från Första Mosebok kapitel 2 – en text som spelar en central roll för argumentationen i boken. Där står det: ”Både mannen och kvinnan var nakna, och de kände ingen blygsel inför varandra.”⁵ Så börjar den kristna berättelsen om sex. I den berättelsen hör sex samman med nakenhet och glädje, men samtidigt också med överlåten kärlek. Ursprungligen hade jag därför tänkt kalla boken ”... och han hade henne kär”, utifrån en romantisk passage i Gamla testamentet. Det är ett citat ur den suggestiva berättelsen om Isak, den efterlängtrade sonen till Abraham och Sara. Han var nu en vuxen man men ensam och sorgsen. Hans halvbror Ismael hade drivits bort från familjen, hans mamma Sara hade dött, och Isak sörjde henne djupt. Och hans pappa Abraham ”var en mycket gammal man”⁶ och närmade sig döden. Isak var nedstämd och fruktade vad det skulle bli av honom. För att inte lämna Isak i ensamheten innan han dog sände Abraham i väg sin mest betrodde tjänare för att finna en lämplig hustru åt sin son.

Tjänaren ger sig av och möter Rebecka, en ung kvinna med osedvanligt stort hjärta. Hemma går Isak och väntar, dagar och veckor går.

Mot kvällen när han gick och grubblade ute på fältet, såg han upp och fick se kameler komma. När Rebecka lyfte blicken fick hon se Isak ... Hon blev hans hustru och han hade henne kär.⁷

Stefan Gustavsson

Östergarn på Gotland, sommaren 2019

4. Joh 8:2–10.

5. 1 Mos 2:25

6. 1 Mos 24:1.

7. 1 Mos 24:62–67.